

APELLC

ASSOCIACIÓ DE PROFESSIONALS I ESTUDIOSOS
EN LLENGUA I LITERATURA CATALANES

DOSSIER

Conferència-taller

Espanya i les llengües, o la retòrica de la (des)igualtat

A càrrec de Rafel Torner, membre del Cercle XXI

Presentació de Miquel Àngel Pradilla, professor titular de Filologia Catalana de la URV i membre de l'IEC

Dia: 9 d'abril de 2008

Hora: De 19 a 21 h

Lloc: Sala d'actes de la Cambra de Comerç (Av. Pau Casals, 17, Tarragona)

Organitza: Associació de Professionals i Estudiosos en Llengua i Literatura Catalanes (APELLC)

Rèplica en 10 punts al discurs de l'espanyolisme lingüístic respecte del català

1. El dret de decidir en llibertat

L'espanyolisme lingüístic (vg. Torner 2007, punt 0) s'oposa radicalment tant a la normalització de l'ús del català com a l'autonomia política de Catalunya: de fet, en una actitud de caire colonial, no accepta que Catalunya tingui el dret de decidir ni tan sols en allò que afecta directament la seva llengua i la seva cultura (per exemple l'ensenyament, la cultura o la política lingüística). Per això cal respondre al seu discurs amb un pensament lliure, que ens permeti afermar-nos en el dret que tenim a la llibertat, a la nostra llibertat política. La necessitem perquè no ens resignem a la mera supervivència lingüística, no en tenim prou amb la pervivència: volem la vida plena per al català, i necessitem la llibertat per a fer-ho possible. Per exemple, pel que fa a l'ensenyament, la resposta general als atacs de espanyolisme lingüístic al sistema escolar català no pot ser altra que la següent: els catalans tenen tot el dret d'organitzar en llibertat i democràticament el seu sistema d'ensenyament (i, en particular, els aspectes lingüístics d'aquest sistema) de la manera que els sembli més convenient, respectant, com és natural i com sempre han fet, els drets fonamentals de tothom (vg. Torner 2007, punt 1).

L'espanyolisme lingüístic, en una actitud de caire colonial,
no accepta que Catalunya tingui el dret de decidir
ni tan sols en allò que afecta directament
la seva llengua i la seva cultura.

APELLC

ASSOCIACIÓ DE PROFESSIONALS I ESTUDIOSOS
EN LLENGUA I LITERATURA CATALANES

2. Normalització lingüística i democràcia vs. imposició del castellà i dictadura

No es pot admetre que, sense cap fonament sòlid (i precisament des de l'espanyolisme lingüístic!), es posi en qüestió constantment la qualitat democràtica de la tradició política catalana i es denigri amb falses acusacions un procés, el de normalització lingüística, que s'ha fet i es fa d'una manera impecablement democràtica. Encara més: cal recordar que aquest procés va associat a la desaparició de la dictadura franquista i l'arribada de la democràcia i l'autonomia. Al procés d'imposició del castellà li prova més la dictadura i el centralisme que la democràcia i l'autonomia (vg. Torner 2007, punt 4).

3. La Constitució espanyola (CE) com a expressió del nacionalisme espanyol fonamentalista, excloent i desigualtari

La CE “se fundamenta en la indisoluble unidad de la Nación española, patria común e indivisible de todos los españoles”. La CE, doncs, és una expressió juridicopolítica de nacionalisme espanyol fonamentalista (vg. Torner 2007, punt 2). Sobre aquesta base, la CE *imposa, és excloent i és desigualtaria*: imposa el castellà com a única llengua oficial de l'Estat i imposa el deure de conèixer aquesta llengua a tots els ciutadans de l'Estat, encara que no siguin de llengua castellana; és excloent, perquè exclou el català (que ni tan sols esmenta pel seu nom) de l'oficialitat de l'Estat. D'aquí en neix una desigualtat per raó de llengua (vg. Torner 2007, punt 3). És un cas de desvergonyiment intel·lectual declarar-se partidari de la CE i, *ahora, reclamar-se no nacionalista i partidari de la igualtat entre tots els espanyols*, com fa l'espanyolisme lingüístic.

La CE, sempre reivindicada per l'espanyolisme lingüístic,
imposa el castellà com a única llengua oficial de l'Estat;
és excloent, perquè exclou el català
(que ni tan sols anomena) de l'oficialitat de l'Estat;
i és desigualtaria, ja que d'aquí en neix una desigualtat per raó de llengua.

4. Discriminació positiva? Prou discriminació negativa!

Sobre les crítiques a la discriminació positiva i al foment del català, cal dir que ja s'hi guanyaria molt amb el cessament de la *discriminació negativa* concretada en la desigualtat que imposa la CE i que exerceix l'aparell de l'Estat. Fins i tot si això passés, podria estar plenament justificada una política de foment i discriminació positiva del català (en certs aspectes, durant un cert temps) per motius relacionats amb la història recent i amb la demografia (vg. Torner 2007, punt 5).

5. Sobre la dissimulació de la desigualtat

En la retòrica de l'espanyolisme lingüístic, molt més important que allò que diuen, és important tot allò que passen per alt respecte del nacionalisme excloent i desigualtari que professen amb el seu “constitucionalisme” (vg. Torner 2007, punt 3). D'altra banda, s'ha de demanar als partidaris de l'espanyolisme lingüístic que expliquin com es concreten en la pràctica els principis i conceptes que invoquen (com ara *bilingüisme, igualtat, discriminació, llibertat, tolerància*, etc.), quin significat donen a aquests termes, perquè llavors queda ben

APELLC

ASSOCIACIÓ DE PROFESSIONALS I ESTUDIOSOS
EN LLENGUA I LITERATURA CATALANES

clar que tot el seu discurs (sempre d'àmbit espanyol) es basa en la desigualtat com a sistema.

6. Sobre la confusió entre drets lingüístics i drets fonamentals

Pel que fa als drets lingüístics, cal distingir entre els drets fonamentals i els altres drets. Els drets fonamentals són universals i, per tant, estan per sobre de les diverses tendències sociopolítiques i de les consideracions territorials. La llibertat d'associació, per exemple, o el dret d'usar en públic una llengua o d'editar-hi un diari, etc., són drets fonamentals, i cap regulació democràtica no els pot restringir enlloc. En canvi, el dret de “rebre l'ensenyament en la llengua materna” o de “ser atès en una determinada llengua per l'Administració” no ho és i, per tant, no és independent de qualsevol consideració sociopolítica i, en primer lloc, territorial. És clar que, com tòpicament diu l'espanyolisme lingüístic, “els territoris no parlen” ni “tenen drets”. El que passa és que els drets lingüístics no fonamentals dels parlants d'un territori, d'un país, estan subjectes a la regulació que en fan democràticament les institucions polítiques corresponents, que són de base territorial (vg. Torner 2007, punt 6). Aquesta regulació és un exemple de l'existència i de l'exercici democràtic d'un dret col·lectiu; perquè, malgrat els tòpics de l'espanyolisme lingüístic, els drets col·lectius existeixen, i s'exerceixen col·lectivament, és a dir, políticament. Així ho fan tots els pobles. Per què els catalans no? (vg. Torner 2007, punt 7).

El dret de “rebre l'ensenyament en la llengua materna”
o de “ser atès en una determinada llengua per l'Administració”
no és un dret fonamental i, per tant, no és independent
de qualsevol consideració sociopolítica i, en primer lloc, territorial.

7. Sobre els atacs a la *llengua pròpia* de Catalunya

L'espanyolisme lingüístic també ataca la noció de llengua pròpia de Catalunya, que l'Estatut d'autonomia (EAC) atribueix al català. Sobre això s'ha de remarcar que quan l'EAC de 1979 va incloure la noció de llengua pròpia la situació de partida en acabar la dictadura franquista era la següent: la CE de 1978 ni tan sols esmentava pel seu nom el català (que quedava englobat dins l'expressió “las demás lenguas españolas”); i no solament l'excloïa de l'oficialitat de l'Estat, sinó que mantenia la imposició de l'oficialitat del castellà a Catalunya (fins llavors única llengua oficial, llevat de breu parèntesi de la Segona República). A més, imposava explícitament el deure de conèixer-lo. És en aquest context que el legislador català va recórrer a la noció de llengua pròpia per mirar de compensar, almenys en part, un marc tan advers. En un altre context potser no hi hauria recorregut, com no hi recorre el legislador espanyol, que, tanmateix, oficialitza [únicament] el castellà *perquè* és la [única que té en compte com a] llengua pròpia del país. Igual que fan els Estats del nostre entorn, sense haver-ho d'explicitar (vg. Torner 2007, punt 10, dos darrers paràgrafs).

8. Sobre la confusió entre les relacions *privades* i les relacions *entre l'empresa privada i els seus clients*

No s'hi val a confondre l'àmbit *privat* (relacions particulars: familiars, amics, companys, coneguts, etc.) amb l'àmbit de les relacions de l'*empresa privada* amb els seus clients i usuaris. Això és tant com dir que els ciutadans catalans, en tant que clients o usuaris, no tenen cap mena de dret respecte de la llengua pròpia i oficial del país davant de les empreses (i que

APELLC

ASSOCIACIÓ DE PROFESSIONALS I ESTUDIOSOS
EN LLENGUA I LITERATURA CATALANES

aquestes no tenen cap obligació amb els seus clients o usuaris respecte d'aquesta llengua).

No s'hi val a confondre l'àmbit privat
(relacions particulars: familiars, amics, companys, coneguts, etc.)
amb l'àmbit de les relacions de l'empresa privada
amb els seus clients i usuaris.

9. Sobre l'atac a l'escola catalana

La igualtat d'oportunitats passa (entre altres coses) perquè tots els joves catalans adquireixin un bon nivell d'expressió en català. I, en l'actual situació sociolingüística, només una escola en català pot proporcionar als alumnes (i especialment als de llengua inicial diferent del català) la base necessària per a adquirir i col·loquialitzar la llengua pròpia del país en un grau suficient, sense ocasionar cap perjudici als escolars que tenen una altra llengua inicial. Així ho avalen diversos estudis solvents (per exemple, l'informe de setembre de 2006 del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu i el darrer informe PISA). Aquests i altres estudis també acrediten que l'adquisició del català no va en detriment del nivell de coneixement del castellà (com pretén l'espanyolisme lingüístic), ni tan sols en el cas dels alumnes de llengua inicial catalana o d'altres llengües inicials. D'altra banda, aquest sistema escolar català evita la separació d'alumnes en centres o grups classe diferents per raó de llengua, és a dir, la doble xarxa escolar, que l'opinió democràtica catalana no ha considerat un bon model d'integració social (vg. Torner 2007, punt 9).

Diversos estudis solvents acrediten
que l'adquisició del català no va en detriment
del nivell de coneixement del castellà,
ni tan sols en el cas dels alumnes de llengua inicial catalana
o d'altres llengües inicials.

10. Sobre la “llengua materna” (o quan “llengua materna” vol dir “castellà”)

L'espanyolisme lingüístic, sota l'embolcall de la defensa d'un pretès dret de rebre l'ensenyament en la “llengua materna”, vol fer passar un privilegi per a les persones de llengua castellana, que així serien les úniques que tindrien el dret de rebre l'ensenyament en llur “llengua materna”. En canvi, aquest presumpte dret a l'ensenyament en la “llengua materna” es negaria als parlants d'altres llengües (amazic, àrab, italià, etc.); per descomptat, també es nega, fora de Catalunya, a les persones de llengua catalana en qualsevol altre indret de l'Estat. Novament, ens trobem amb la desigualtat com a sistema (vg. Torner 2007, punt 9.2, sisè paràgraf).

► Cercle XXI

<http://www.cercle21.cat>

Barcelona, novembre de 2007